

Med toget

Af Poul Krabbe 2010.

At blive fulgt til stationen var et af de første billeder jeg forstod som barn, når vi var på vores årlige lange sommerferie på Højagergaard. Så var der nemlig en, der "skulle med toget". Eller komme med toget. Thybanen blev bygget det år Poul Kræn blev 50 år (1882), og det må have været en stor forskel for ham, med det aktive liv han førte overfor omverdenen.

Nu skulle han og Else ikke blot vente og se, hvem der dukkede op, men med banens bygning ændrede så mange vaner sig, nu vidste de som oftest på forhånd, hvem der ville dukke op, hvornår de ville det, ja sågar nøjagtig hvilket tidspunkt på dagen de kunne stille sig op på stationen og tage imod. Og dem de skulle tage imod, det var den støt stigende skare af brødre og søstre, der var blevet grebet af Vækkelsen, for dem, brødre og søstre i Herren, ikke så meget de kødelige søskende. For nu var der ved at komme godt gang i den Indre Mission. De kom både nordfra og sydfra, og de vidste, hvad de kom efter. Omvendelse og de gudelige forsamlinger. Poul Kræn havde allerede i midten af atten hundred treserne, tror jeg, set denne udvikling komme eller havde håbet på den. Han havde bygget det til bondebrug almindelige stuehus, langt større end skik var, det var nok også blevet kommenteret i Uglev om jeg ellers kender vore forældres hjemby ret, for her ville han kunne bænke indendørs de skarer, der skulle høre Ordet. Foruden "æ folkstouw" tre - efter forholdene - store stuer, senere endda den tilbyggede veranda.

Og dermed blev stuehuset på Højagergård det, som han og senere hans Else med havde drømt om, forløberen for Missionshuset i Uglev, som de havde investeret så mange håb og midler i.

Efter dem kom nu en generation hvis længsler først rettede sig mod jord hinsides det store hav. I vores familie blev det Farbror Niels som rejste til Canada. Jeg er sikker på at vores Bedstefar fulgte ham til stationen sammen med søskende, venner og naboer. Han skulle med toget til Hamborg, hvor Amerikabådene lagde ind. Han fortalte mig, at han tjente til rejsen den ene vej ved at passe høveder nede i bunden af skibet. Jeg er ikke klar over, om det var ud- eller hjemturen, men jeg kan ikke tro andet end at transporten af levkvæg gik mod Canada, USA, ikke omvendt, men måske kan kvægavlerne mellem Jer, nuværende eller tidligere, afgøre det. Jeg kan forestille mig, hvor svært det var for vores Bedstefar at vinke farvel til en søn, som han ikke kunne være sikker på, han ville se igen. Men jeg tror ikke han havde frygten for det som skete for nogle forældre, at de spekulerede årle og silde på en søn eller datter, som aldrig skrev hjem fra deres ny jord. Det forekom, men vores familie har jo været brevskrivere gennem mere end halvandet hundred år, og lad os være glade for det, (min mor og Faster Else skrev sammen hver eneste uge i over halvtreds år), så det var ikke tænkeligt, at Farbror Niels ikke ville lade høre fra sig.

Jeg kom til at tænke på den gamle, da jeg en dag på en af de gårde, jeg kom på, skulle oversætte et brev fra Amerika. Det var fra en søster, som de ikke havde hørt fra, siden hun rejste derover som 18-årig. For hende og for den unge mand fra sognet, der havde skrevet efter hende, var det ikke gået godt derovre. De endte i yderste armod. Nu havde hun så skrevet, gammel, syg og ensom til familien. Det var et ubehjælpeligt og bevægende brev. Jeg havde det svært ved ikke at vælge nogle andre og lysere ord, men da dette stakkels menneske skrev, at deres datter døde af syfilis, tog jeg til at lyve, læste at hun var død af hjernebetændelse, for jeg var næsten sikker på, at hun med hendes begrænsede engelske ordforråd havde taget fejl af syphilitis og encephalitis (hjernebetændelse).

Jeg ved ikke af at nogen kom til at vinke farvel på Uglev Station til en mand, en kæreste, en søn eller bror, der skulle til fronten. Joh, for resten, en enkelt, en dreng, Skærbæk var vist hans efternavn. Jeg havde leget med ham, skønt han var et par år ældre, men nu var han blevet ung og lidt vel kåd i det. Hans familie boede i et jordløst hus nær Højagergård, og han havde ikke i fødsels gave fået megen omtanke foræret. En dag kom der nogle fremmede, de inviterede ham på øl, drak ham fuld og fik ham til at skrive under på et stykke papir. Dagen efter troppede de op på hans bopæl. Han havde skrevet under på, at han ville være tysk soldat, og nu skulle han med toget sydpå.

Han faldt på Østfronten.

Tungt må det også have været at sende vores Bedstemødre af sted til tuberkulose-sanatorierne i Vejle og Kaløvig. De vidste jo heller ikke i hvilken tilstand, de skulle modtage dem i. Min farmor blev hentet hjem i bil, døende. Min mormor, dermed også Dalgårdbrødrenes mormor overlevede ikke på sanatoriet i Vejle.

Selv om man i næste generation var kommet meget langt i bekæmpelsen af tuberkulosen, havde den alligevel sat sig så fast på Højagergård, at Farbror Johannes måtte af sted til tuberkulosesanatoriet i Skive (Krabbesholm) til et langvarigt ophold, som han dog slap fra med livet i behold. Et af deres børn (Anders?) var også angrebet, men i så mild en grad, at han kunne behandles hjemme.

Men nu lidt om Uglev Station

Når man af Faster Else var sendt ned på stationen for at lægge et brev i postkassen, hvad der ikke var en sjælden begivenhed, så kunne man hen på dagen finde stationen som uddød. Ingen der stod og ventede på perronen. Døren åben ind til den tomme ventesal, stationsforstanderen var åbenbart gået ind i privaten, siden han nu ikke stod udenfor med det runde signal, eller hvad han sommetider gjorde, med et stort trillebånd i hånden, på det fastgjort en besked som lokomotivføreren i et gennemkørende tog kunne snuppe uden at nogen af dem kom til skade eller budskabet gik tabt. Så vidt jeg ved var det beskeder om positionen af et modkørende tog, banen var jo enkeltsporet. Men var man nu gået ind på den tomme ventesal og døren stod åben ind til kontoret, så fik man straks øje på telegrafen med sin messingspole, der indeholdt det bånd, der langsomt kørte frem og som i morsealfabetets prik/streg koder indeholdt besked om forsinkelser, bekræftelse på de godsvogne farbror Ejnar havde bestilt og som skulle køre Sydthyholms kornhøst til udskibning fra Aarhus havn. Farbror Ejnar havde sit eget pakhús på den anden side skråt overfor stationsbygningen, et rødt magasin på høje betonklodser. Der førte et vigespor hen til magasinet så hans pakhúsarl kunne køre sækkevognene direkte over i godsvognene ad en 2 m lang rampe. Joh, vi kunne skam dengang i vores familie. Skete det så, at man kom ned på stationen en af de få dage, hvor det ikke blæste, så hørte man kun den karakteristiske tikken af telegrafen.

Stationsforstanderen altid i uniform, sort med røde striber, kasket som han aldrig tog af, når han hilste på folk. I må tænke på at de første jernbanefunktionærer var rekrutterede blandt hærens officerer og befalingsmænd.

I vore forældres barndom havde de på gården en stor, sort hund, i dag vil vi nok kalde den en Newfoundländer; godt i stand var den. Når grisene var blevet fodret og havde lagt sig til hvile oven på deres kraftige kost, så gik Ajax ind i svinestalden og guffede de tørre foderrester, som grisene ikke kunne få løsnet, i sig. Det kunne ses på den. Men en dag, måske fordi der var en tæve i løbetiden på den anden side af banen, blev den kørt over af toget, ud for "vor mark". Den blev kogt til sæbe, som blev brugt på gården, naturligvis. Man var ikke pylret.

Læg mærke til hundens navn Ajax. Sådan hed for år tilbage et rengøringsmiddel, og som sådan endte hunden så også.

En mere sørgelig historie var at vores nabo Møllebyggeren havde en søn, der blev kørt over af toget nede på stationen, hvor han havde fået arbejde.

Som I sikkert ved, har stæren et vældigt talent for at efterligne lyde, andre fuglearters sang, eller hvad der nu kommer den for øre. I vores genbohave var der en stær der havde lært sig at fløjte opkaldssignalet fra hans mobiltelefon. Men på Uglev Station var der for mange år siden en, der kunne fløjte akkurat som togførerens afgangssignal. Det gav anledning til mange for tidlige afgange, med folk der klamrede sig til trinbrætterne.

Poul Krabbe

I dag betjenes Thybanen af Arriva med moderne materiel.

Lidt historie. (Fra "Nettet").

Det første år fortsatte færgedriften med robåde over Oddesund. Fra 23. juni 1883 til 15. maj 1938 var der dampfærgeforbindelse. Derefter indviedes Oddesundbroen.

Oprindelig var Struer station en rebroussementsstation, hvor togene mod Thisted måtte rangere baglæns ud, hvorefter de fulgte sporet langs havnen mod nordvest. I 1920-23 blev Thybanen forlagt til den nuværende højbane, der udgår fra den nordvestlige ende af Struer station og løber på et antal buer mellem byen og havnen.

Under besættelsen blev en del krigsmateriel og materiale til bygning af Hanstholm-fæstningen transporteret på banen. Første jernbanesabotage på Thybanen fandt sted i september 1944, og indtil befrielsen blev der foretaget 350 sprængninger (samt 18 sprængninger på Thisted-Fjerritslev Jernbane). Det skete især under tre store troppetransporter fra Norge til Vestfronten, som fandt sted i februar, marts og april 1945. I korte perioder, hvor den

østjyske længdebane var ramt af sabotage, blev de tyske værnemagtstog omdirigeret ad banen Nørresundby-Fjerritslev-Thisted-Struer. Også i 1956-57, da Limfjordsbroen i Ålborg var blevet påsejlet, blev al godstrafik omdirigeret via Thybanen og Fjerritslev til Nørresundby.

Indtil 2002 var banen den sidste i Danmark, hvor der blev givet afgangssignal med håndholdt signalstok, såkaldt spejlæg. Fra 19. december 2002 blev stationerne fjernstyret. I 2004 blev en stor del af sporet udskiftet, og togdriften var erstattet med rutebiler i en måned.

Reference.

Fotos af gamle tog har denne baggrund:

På vej til en koncert i Holstebro med Nordvestkoret i Thisted den 22. april 2007 kom bussen til at køre sammen med et veterantog, der havde været i Hurup i anledning af 125 året for "stationsbyværdigheden" ned over Sunddraget og over Oddesundbroen. Ved et træf havde jeg kamera med, og denne samling kom "i kassen". Togmateriellet er fra Mariager-Handest Veteranjernbane.

Lars Kanstrup

Lars.Kanstrup@tdcadsl.dk